

КОНСПЕКТ ЗА ДОКТОРАНТСКИ КОНКУРС ПО КЛАСИЧЕСКА АРХЕОЛОГИЯ
(ДРЕВЕН РИМ)

1. **Римската култура:** традиция и еkleктизъм в мода и влияния. Проблемът “център и периферия” в провинциалната култура на тракийските земи.
2. **Рим: организация на градския живот и архитектурата на градския център:** градоустройство и архитектура; историческа топография. Строителни техники и инженерни съоръжения. Форумни комплекси, обществени сгради и ансамбли.
3. **Римските градове в тракийските провинции:** процесът на урбанизация в тракийските земи, проблеми на континуитета. Организация на градския живот, архитектура на градския център.
4. **Римската армия и крепостното строителство в тракийските провинции:** Долнодунавски укрепен лимес. Структура на римската армия. Военни части по лимеса и във вътрешността.
5. **Вили и вилни комплекси, резиденции в тракийските провинции.**
6. **Римско изкуство в градска среда:** исторически релеф и пропаганда; портретно изкуство – образ и култ, влияния и традиции. Художествена индустрия. Живопис и мозайки – стилове и техника.
7. **Изкуството в тракийските провинции:** мода и традиция в каменната пластика, мозайки, живопис, художествен бронз. Ателиета.
8. **Икономика и занаяти в тракийските провинции:** производство на керамика, изделия на ювелирството и торевтиката. Земеделие и земевладение.
9. **Религиозен живот в Римска Тракия:** организация на официалния култ в градските центрове, храмове и жреци; гръцки и източни култове.
10. **Тракийски религиозни представи и култове – богът-конник:** иконография, епитети, посветители, светилища. Религиозен синкретизъм.
11. **Погребални практики и представи за смъртта в тракийските римски провинции:** влияния и местни традиции. Гробни съоръжения, фунерално изкуство.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

- Ботева, Д.* Тракийският конник в системата на Тракийския пантеон. – Jubilaеus I (Юбил. сб. в памет на акад. Д. Дечев), С., 1998, 23–27.
- Ботева, Д.* Оброчните релефи на Тракийския конник. I: Изображения-образи. – Проблеми на изкуството ХХХ, 1997, кн. 3–4, 66–70.
- Ботева, Д.* Изображения-разкази върху оброчните релефи на Тракийския конник: I. Херосът в света на боговете. – In: Jubilaеus III. Сборник в памет на професор Борис Геров. София, 2000, 22–43.
- Ботева, Д.* (ред.). Образ и Култ в Древна Тракия. Аспекти на формирането на тракийския образен език. В. Търново, 2006.

- Ботева, Д.* За датирането на тракийските посветителни паметници. – Известия на Регионален исторически музей – Русе 12, 2008, 212–224.
- Ботева, Д.* Долна Мизия и Тракия в Римската имперска система (193-217/218 г. сл. Хр.). С., 1997.
- Боянов, И.* Римските ветерани в Долна Мизия и Тракия. (I–III в.). С., 2008.
- Буюклиев, Х.* Тракийският могилен некропол при Чаталка, Старозагорски окръг. – Разкопки и проучвания 16, 1986.
- Вагалински, Л.* Кръв и зрелища. Спортни и гладиаторски игри в елинистическа и римска Тракия. С., 2009.
- Вачева, Кр.* За терминологията на строителните техники през античността. – Археология 21 (1979), N 1, с. 1-10.
- Владкова, П.* Античен производствен център при Павликени (Долна Мизия). Велико Търново, 2012.
- Вълева, Ю.* Римската живопис в Балканските провинции (предварителни бележки). – Проблеми на изкуството 1991 г., N 3, с. 39-46.
- Вълчев, И.* Извънградските светилища в римската провинция Тракия (I–IV в.). София, 2015.
- Генчева, Е.* Първият военен лагер *Novae*, провинция Мизия (Северна България). София-Варшава, 2002.
- Генчева, Е.* Римските фибули от България. От края на I в. пр.н.е. до края на VI в. на н.е. В. Търново, 2004.
- Герасимова, В.* Дислокация на римските помощни войски в провинция Мизия. – Археология 12 (1970), N 4.
- Геров, Б.* Земевладението в Римска Тракия и мизия (I–III в.). -ГСУ ФКНФ LXXII (1977), № 2.
- Геров, Б.* Проучвания върху Западнотракийските земи през римско време. Част 1 – ГСУ ФФ LIV (1961), № 3; част 2 – ГСУ ФЗФ LXI (1967), № 1; част 3 – ГСУ ФЗФ LXII (1968), № 2; част 4 – ГСУ ФЗФ LXIII (1969), № 1.
- Геров, Б.* Романизмът между Дунава и Балкана от Хадриан до Константин Велики. Част I – ГСУ ИФФ XLV (1948/49); част II – ГСУ ФФ XLVII (1951), ГСУ ФФ XLVIII (1952).
- Гетов, Л.* За вноса на саркофази в Одесос през римската епоха. – Археология 20 (1978), N 2, с. 13-19.
- Гетов, Л.* Погребални обичаи и гробни съоръжения у траките през римската епоха (I–IV в.). – Археология 12 (1970), N 1, с. 1-11.
- Гочева, Зл.* Жреческите длъжности и тяхното място в културата на провинция Тракия. – В: България 1300, т. 2. С., 1982, 125–135.
- Гочева, Зл.* Култът на Силван в провинция Долна Мизия. – Археология 35 (1993), № 2, 13–21.
- Гочева, Зл.* Организация на религиозния живот в Одесос. – В: Боговете на Понта, Варна, 1998, 28–33.
- Гочева, Зл.* Религиозният живот във Филипопол през римската епоха. – НАМП, 2 (1985), 102–114.
- Гочева, Зл.* Религиозният живот на Никополис ад Иструм. – В: Сб. В памет на проф. Ст. Ваклинов, С., 1984, 87–93.
- Гочева, З.* Епитетите на Тракийския конник. – В: Палеобалканистика и старобългаристика. Първи есенни национални четения „Професор Иван Гълъбов“. В. Търново, 1995, 285–296.
- Гримал, П.* Римската цивилизация. С., 1998.
- Димитров, Д. П.* Надгробни плочи от Северна България. С., 1942 г.
- Димитров, Д. П.* Портретът върху античните надгробни плочи от римско време в Североизточна Македония. -ИБАИ 18 (1939), с. 1-128.

- Димитрова-Милчева, А.* Антични геми и камеи от Националния Археологически музей в София. С., 1980 г.
- Димитрова-Милчева, А.* Луксозна керамика – импорт и местно производство от Тракия и Мизия (I–III в.). – Археология на българските земи 3 (2008), 119–161.
- Димитрова, А.* Развитие и стилови особености на ювелирното изкуство в Тракия и Мизия през I–III в. – Проблеми на изкуството, 1982, 3.
- Динчев, В.* Късноримската резиденция *Scretisca* и ранновизантийското селище КРАТИСКАРА. (Разкопки и проучвания. Кн. XXX). София: Анупис, 2003.
- Динчев, В.* Римските вили в днешната българска територия. С., 1997 г.
- Динчев, В.* По въпроса за урбанизацията на *Moesia inferior*. – В: Петрунова, Б. (ред.). *In honorem professoris Stanislav Stanilov* (Известия на Националния археологически институт 43). София, 2016, 32–64.
- Динчев, В.* Аграрните селища от римската епоха в днешна България. – В: Иванов, Р. (ред.). Археология на българските земи. Т. II. София, 2006, 97–124.
- Дончева, И.* Култът към Асклепий в Гърция и Рим. В. Търново, 2001.
- Думанов, Б.* Римското ювелирство в Мизия и Тракия. – В: Иванов, Р. (съст.). Археология на българските земи. Том III. София, 2008, 97–118.
- Иванов, Д.* Гробницата-мавзолей край с. Бабово и нейните древнотракийски паралели. – В: *Terra Antiqua Balcanica III* (1988), 99–105.
- Иванов, М.* Надгробни паметници от провинция Тракия (I–III в.). Автореферат на дисертация. София, 2004.
- Иванов, Р.* Долнодунавската отбранителна система между Дортикум и Дуросторум от Август до Маврикий. С., 1999.
- Иванов, Т.* Абритус, т. 1, С., 1980 г.
- Иванов, Т.* Римска мозайка от Улпия Ескус. С., 1954 г.
- Иванов, Т., Р. Иванов.* Ескус. т. I, С., 1998 г.
- Иванов, Т., Р. Иванов.* Никополис ад Иструм. т. I, С., 1994.
- Иванов Р.* (ред.). Римски и ранновизантийски селища в България: I (2002), II (2003), III (2008).
- Кабакчиева, Г.* Керамика от римската вила Армира край Ивайловград. – РП 15, С., 1986 г.
- Кабакчиева, Г.* Oescus: Casta Oescensia. Т. 1. – Ранноримски военен лагер при устието на Искър. С., 2000.
- Кацарова, В.* Пауталия и нейната територия през I–VI век. В. Търново, 2005.
- Колева, М.* Портретна пластика от Хадриановата епоха. – Проблеми на изкуството 2005, кн. 4, 3–15.
- Колева, М.* Римска идеална скулптура от България. София, 2017.
- Кузманов, Г.* Антични лампи. Колекция от Националния археологически музей. С., 1992 г.
- Любенова, В.* Светилището при Перник. – В: Тракийски паметници. 2 (1980), 15–139.
- Маджаров, М.* Римски пътища в България. В. Търново, 2009.
- Мирчев, М.* Паметници на гробната архитектура в Одесос и неговата околност. – В: Сборник изследвания в чест на акад. Д. Дечев. С., 1958 г.
- Младенова, Я.* Античната вила Армира край Ивайловград. С., 1991 г.
- Младенова, Я.* Към култа на Зевс и Хера в нашите земи. – Археология 8 (1966) N 3, с. 34–38.
- Монтана. т. I, С., 1987 г., т. II, С., 1994 г.
- Мънзова, Л.* Античната скулптура в България. С., 1978 г.
- Оперман, М.* Култът и паметници на тракийския Херос от България. Автореферат на дисертация, С., 1971.
- Оперман, М.* За оброчните плочки на ловуващия Тракийски конник от римската епоха в България. – Археология 1970, кн. 2, 19–32.
- Оперман, М.* Към хронологията и класификацията на паметниците на Тракийския конник от тип А. – Археология 1973, кн. 3, 1–14.

- Петров, Т., Ив. Венедиков, Б. Кузупов.* Античната гробница край Поморие (Кухата могила). Бургас 1960 г.
- Попова-Мороз, В.* 24 древни мозайки от България. С., 1987 г.
- Попова-Мороз, В.* Римската портретна пластика и императорската пропаганда в Мизия и Тракия. – Проблеми на изкуството 1993, N 2, с. 14-22.
- Праматаров, К.* Извънградски некрополи в провинция Тракия (I–III в.). Автореферат на дисертация. София, 2018.
- Рабаджиев, К.* Херакъл (Херкулес) в Тракия. IV в. пр. Хр. – IV в. сл. Хр. Автореферат на дисертация. С., 1992.
- Русева-Слокоска, Л.* Пауталия. т. 1, С., 1989 г.
- Сердика.* т. 1, С., 1964 г., т. 2, С., 1989 г.
- Соколов, Г. И.* Римский скульптурный портрет III в. М., 1983 г.
- Стоянов, Т.* За иконографията и семантиката на женските изображения в паметниците на Тракийския конник. – Векове 1987, № 1, 18–30.
- Стоянов, Т.* Култът към Артемида в Тракия. VI в. пр.н.е. – IV в. от н.е. Автореферат на дисертация, С., 1986.
- Тачева, М.* Власт и социум в Римска Тракия и Мизия. С., 2000; С., 2004.
- Тачева, М.* История на българските земи в древността. Т. 2, С., 1987 г.
- Тачева, М.* История на източните култове в Долна Мизия и Тракия. V в. пр.н.е. – IV в. от н.е. С., 1982 г.
- Топалилов, И.* Римският Филипопол. Т. 1. Топография, градоустройство и архитектура. Велико Търново, 2012.
- Тодоров, Я.* Паганизъмът в Долна Мизия в първите три века след Христа. С., 1928 г.
- Торбатов, С.* Пътна мрежа в Тракия и Мизия (I–III в.). – В: Иванов, Р. (ред.). Археология на българските земи. Т. I. С., 2004, 76–95.
- Торбатов, С.* Терминология за фортификационните съоръжения през римската и ранно-византийската епоха. – Иванов, Р. (ред.). Археология на българските земи. Т. I. С., 2004, 31–48.
- Усет за разкош. Римски мозайки от България.* София, 2019.
- Харизанов, А.* Пещи за керамика в днешните български земи през I – VI в. (Дисертация 15). София, 2019.
- Чолакова, А.* Стъклото в римска Тракия и Мизия. – В: Археология на Българските земи 2 (2006), 209-244.
- Чубова, А. П., А. П. Иванова.* Антична живопись. М., 1966 г.
- Штаерман, Е. М.* Социальные основы религии Древнего Рима. М., 1987.
- Boëthius, A.* Etruscan and Early Roman Architecture. Harmondsworth; Penguin Books, 1976.
- Conrad, S.* Die Grabstelen aus Moesia inferior. Leipzig, 2004.
- Cornell, T.J.* The Beginnings of Rome: Italy and Rome from the Bronze Age to the Punic Wars (c. 1000–264 BC). London & New York: Routledge, 1995.
- Erdkamp, P.* (ed.). A Companion to the Roman Army. Oxford: Blackwell, 2007.
- Forsythe, G.* A Critical History of Early Rome: from Prehistory to the First Punic War. London, Berkely & Los Angeles: Univ. of California Press, 2005.
- Gočeva, Z., M. Oppermann.* Corpus Cultus Equitis Thracii. I; II, 1–2, Leiden, 1979–1984.
- Grant, M.* The army of the Caesars. New York, 1974.
- Heintze, H.* Römische Porträt. Darmstadt 1988.
- Heinz, H.* Römische Thermen. München 1983.
- Ivanov, R., G. von Bülow.* Thracia: eine römische Provinz auf der Balkanhalbinsel. Orbis Provinciarum. Römische Provinzen (Sonderbände der Antiken Welt). Mainz am Rhein: Philipp von Zabern, 2008.
- Ivanov, T.* The Roman cities of Moesia and Thrace (Modern Bulgaria). – In: Ancient Bulgaria, part 2, Nottingham 1983, p. 129-154.
- Kazarow, G.* Die Denkmäler des thrakischen Reitergottes in Bulgarien. Budapest, 1938.

- Kleiner, D.* Roman Sculpture. New Haven, 1992.
- Mckay, A.G.* Houses, villas and palaces in the Roman world. Thames & Hudson, 1975.
- Milčeva, R.* Antike Skulptur in Bulgarien. Römische Porträts im Archäologischen Nationalmuseum Sofia. 2005.
- Najdenova, V.* Mythraism in Lower Moesia and Thrace. – ANRW II (1989), No 18–2, 1397–1422.
- Najdenova, V.* The Cult of Jupiter Dolichenus in Lower Moesia and Thrace. – ANRW II (1989), No 18–2, 1362–1396.
- Nenova-Merdjanova, R.* The Roman Precious Bronze vessels from Moesia and Thracia. – ArchBulg., I (1997),) 1, 30-37.
- Ogdenova-Marinova, L.* Statuettes en bronze du Musee National archeologique a Sofia. S., 1975 r.
- Oppermann, M.* Der Thrakische Reiter des Ostbalkanraumes im Spannungsfeld von Graecitas, Romanitas und lokalen Traditionen. Langenweißbach, 2006.
- Poulter, A.* Town and country in Moesia Inferior. -In: Ancient Bulgaria, part 2, Nottingham 1983, p. 74-118.
- Poulter, A.* *Nicopolis ad Istrum. Roman, Late Roman and Early Byzantine City.* London, (Society for the Promotion of Roman Studies. JRS Monograph № 8), 1995.
- Poulter, A., L. Slokoska* (eds.). *The City and Village in the Roman and Late Roman Empire: Nicopolis ad Istrum and Villages in its Territory.* Sofia, 1997.
- Ramage, N.H. & A. Ramage.* Roman Art. 2008.
- Richardson, L.* A New Topographical Dictionary of Ancient Rome. Baltimore: John Hopkins Univ. Press, 1992.
- Robinson, O.F.* Ancient Rome: City Planning and Administration. London & New York: Routledge, 1994.
- Robinson, R.H.* The armour of Imperial Rome. 1975.
- Ruseva-Slokoska, L.* Roman Jewellery. A Collection of the National Archaeological
- Strong, D.* Roman Art. The Pelican History of Art, 1982.
- Sultov, B.* Ceramic Production on the Territory of Nicopolis ad Istrum (II-nd - IV Cent.). – Terra Antiqua Balcanica, I, 1985.
- Ward-Perkins, J.* Roman Imperial Architecture. Harmondsworth: Penguin Books, 2000.
- Yegül, F.* Baths and Bathing in Classical Antiquity. Cambridge, Massachusetts, and London: MIT Press, 1992.